

gemeenteraad BESLUIT

GOEDGEKEURD
Zitting van 18 december 2023
Organisatiebeheer - Secretariaat

1 Goedkeuring van het gezamenlijk voorstel tot samenvoeging van de gemeente Tessenderlo en Ham - Goedkeuring

Samenstelling:

Aanwezig:

Stefan Govaerts, schepen; Karolien Eens, burgemeester; Nancy Sanen, schepen; Guido Steurs, schepen; Dirk Camps, raadslid; Ronny Carmans, raadslid; Ans De Jong, raadslid; Bob Geyskens, raadslid; Liesbet Geyskens, raadslid; Wouter Janssen, schepen; Isabelle Kortleven, raadslid; Liliane Moonen, raadslid; Jozef Van Aelst, raadslid; Serge Van den Bossche, raadslid; Eric Verboven, voorzitter; Kurt Vermeyen, schepen; Nico Wilms, raadslid; Evy Van Doninck, raadslid; Bieke Nobels, raadslid; Nancy Lucas, raadslid; Roger Croonenborghs, raadslid; Bekir Kablan, raadslid; An Van Dingenen, raadslid; Tom Thijsmans, algemeen directeur

Verontschuldigd:

Willy Wilms, raadslid; Johan Moonen, raadslid

Beschrijving

Aanleiding en context

De gemeenteraden van Tessenderlo en Ham keurden de principiële beslissing tot vrijwillige samenvoeging goed in zitting van 4 oktober 2021.

Een volgende stap in het administratief proces is de definitieve goedkeuring door beide gemeenteraden van de samenvoeging van Tessenderlo en Ham.

De Vlaamse regering streeft een schaalvergroting van gemeenten na in de vorm van vrijwillige fusies. Om de maatschappelijke uitdagingen blijvend en kwalitatief het hoofd te bieden en een nog sterkere rol te spelen willen Tessenderlo en Ham gezamenlijk een slagkrachtige gemeente vormen die vandaag maar ook in de toekomst sterker staat voor burgers, bedrijven en verenigingen.

De bestuurlijke en maatschappelijke uitdagingen waar de lokale besturen komen voor te staan, zijn vandaag niet gering.

Het lokaal niveau wordt het eerste bestuursniveau in het bieden van oplossingen voor burgers, bedrijven en verenigingen.

Hierdoor neemt de personele, beleidsmatige, financiële en operationele druk op de lokale besturen dagelijks steeds meer toe.

Het ontstaan van de intentie tot samenvoeging werd beschreven in de respectievelijke principiële beslissingen van de gemeenteraden van Tessenderlo en Ham van 4 oktober 2021.

Voorafgaand aan een dergelijke strategische beslissing werden kansen, bedreigingen, sterktes en aandachtspunten ervan in kaart te brengen. Dit deden de gemeenten Tessenderlo en Ham aan de hand van een bestuurskrachtanalyse.

Deze bestuurskrachtanalyse, uitgevoerd door CC Consult/Probis, gaf reeds de onderbouwing van de noodzaak en opportuniteit tot samenvoeging bij de principiële beslissingen.

De resultaten van de bestuurskrachtanalyse worden eveneens als bijlage aan deze definitieve beslissing toegevoegd.

Vanuit de bestuurskrachtanalyse en de principiële beslissing tot samenvoeging werden de volgende stappen gezet in het proces van integratie.

Op 26 september 2022 en 6 oktober 2022 werd een engagementsverklaring in beide besturen aangenomen waarbij beide besturen zich engageren om op een open en constructieve wijze de fusie voor te bereiden en afspraken te maken op het vlak van interne en externe communicatie, personeel en organisatie, uitgaven en investeringen, acties en dagelijkse werking.

Gelijktijdig werd een beheersovereenkomst goedgekeurd waarmee de afspraken omtrent het gemeenschappelijk gebruik van elkaars personeel werden scherp gesteld en verankerd.

Voor de opvolging van het traject werd een structuur opgericht die bestaat uit:

- een kernteam dat op minimaal maandelijkse basis vergadert als een stuurgroep. Deze is samengesteld uit de burgemeesters, de algemeen- en financieel directeurs aangevuld met een lid van het college van burgemeester en schepenen (Tessengerlo) en voorzitter van de gemeenteraad (Ham) en de transitie manager.
- een fusieteam dat bestaat uit de burgemeesters, de algemeen directeurs en de transitie manager. Dit fusieteam bespreekt operationele zaken die verband houden met de fusie en heeft een 2- tot 3 wekelijks vergaderritme. Het rapporteert aan het kernteam over de operationele voortgang en knelpunten.

Verder werd in het kader van veranderingsmanagement in de schoot van het personeel een forum opgebouwd van fusieambassadeurs waar personeel terecht kan met vragen, opmerkingen of ongerustheid.

Voor de voorbereiding van de totstandkoming van de organisatiestructuur werden clusters en werkgroepen opgericht waarin leidinggevend en andere medewerkers van beide besturen opgenomen werden.

Er wordt wekelijks teruggekoppeld over de voortgang van het fusieproces aan het college van burgemeester en schepenen en maandelijks aan de gemeenteraadsleden als vast onderwerp van de agenda.

De gemeenteraden van Ham en Tessenderlo keurden op respectievelijk 15 december 2022 en 19 december 2022 een gemeenschappelijke visienota goed.

In deze visienota worden geen concrete, operationele keuzes gemaakt, maar wel de contouren uitgezet waarbinnen de gedeelde visie op de dienstverlening en de organisatie geschetst worden.

Deze visienota kwam tot stand aan de hand van verscheidene werksessies met inwoners, medewerkers en mandatarissen. Uit deze werksessies werden die elementen gedistilleerd die cruciaal bleken in het gedeelde DNA van beide gemeenten.

Ham en Tessenderlo vonden elkaar in de gedeelde ambitie om samen aan een sterke, warme, betrouwbare nieuwe fusiegemeente te bouwen:

- Een warme, gastvrije gemeente op mensenmaat
- Een groene en bedrijvige gemeente
- Een betrouwbare dienstverlening klaar voor de uitdagingen van morgen en overmorgen

De visienota is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Gelijktijdig werd een uitgebreid traject uitgerold om de ambtelijke organisatie van de samenvoeging voor te bereiden.

Hierbij werden beide besturen bijgestaan door externe begeleider Probis.

Er werd een traject en tijdslijn uitgezet over 4 werven heen, namelijk Mens en Organisatie, Juridisch, Financieel, Verandering en Communicatie.

Er werd bewust gekozen om inzake organisatiestructuur en personeelsbeleid zoveel mogelijk voorbereidend werk te verrichten en dit niet over de fusiedatum heen te tillen. Dit heeft als voordeel dat het nieuwe bestuur een solide basis krijgt om op verder te bouwen en dat de onzekerheid voor het personeel beperkt wordt in tijd.

In zitting van de gemeenteraad van Tessenderlo van 19 juni en van Ham op 26 juni 2023 werd algemeen directeur van Tessenderlo Tom Thijsmans en financieel directeur van Tessenderlo Karolien Alders aangeduid als respectievelijk coördinerend algemeen directeur en coördinerend financieel directeur.

Er werden diverse initiatieven genomen om stakeholders te betrekken in het fusietraject. Dit omvatte informatiemomenten voor leden van de gemeenteraden, medewerkers, inwoners, vakorganisaties, verenigingen (via adviesraden). Er vonden infosessies en thema-café's plaats in beide gemeenten. De fusiewebsite Fusie Ham Tessenderlo werd geactiveerd en via alle mogelijke gemeentelijke infokanalen werd geïnformeerd en participatie gestimuleerd.

In het kader van de nieuwe naam van de fusiegemeente werd een participatieproject met de burger succesvol op het getouw gezet. Hieraan namen 15.753,00 inwoners (boven de 12 jaar) deel, zijnde 58,31% van alle inwoners boven de 12 jaar in beide gemeenten.

Argumentatie

De motivering van de samenvoeging werd reeds in de principiële beslissing tot samenvoeging geduid: Bestuurskracht onder druk.

De verwachtingen ten aanzien van de lokale besturen zijn de laatste jaren sterk toegenomen. Enerzijds worden, vertrekkende vanuit het versterken van de lokale autonomie, steeds meer bevoegdheden vanuit de Vlaamse overheid gedecentraliseerd naar de lokale besturen. Anderzijds verwachten burgers veilige en aantrekkelijke dorpskernen, veel en diverse mogelijkheden voor vrijetijdsbeleving, een kwaliteitsvolle (digitale) dienstverlening, snelle communicatie,... Ook de maatschappelijke uitdagingen voor de lokale besturen worden steeds complexer.

Vanuit deze evoluties komt de bestuurskracht of de verhouding tussen taakstelling en beschikbare middelen (financiën en personeel) onder spanning. Onderzoek bevestigt dat in het bijzonder kleine gemeenten het bijvoorbeeld moeilijk hebben om een professioneel communicatiebeleid te voeren (Thomas More, het grote communicatieonderzoek, 2017), om verwachtingen in te lossen op vlak van digitalisering (I-monitor, 2016) alsook beschikken over minder vrije beleidsruimte (IDEA Consult, 2016). Kleine besturen ondervinden ook meer en meer moeite om medewerkers aan te trekken. Schaal kan het verschil maken.

Schaalvergroting vindt plaats in tal van domeinen zoals veiligheid, sociale huisvesting, onderwijs en maatschappelijke dienstverlening. Deze tendens breidt zich uit in het bestuurlijk landschap, op lokaal niveau. In 2019 zagen in Vlaanderen 7 nieuwe gemeenten het daglicht.

De Vlaamse Regering wil schaalvergroting ondersteunen om sterke en bestuurskrachtige lokale besturen te creëren. Ze stimuleert en ondersteunt fusies van gemeenten via verschillende maatregelen zoals een schuldovername, een tijdelijke verhoging van het aantal schepenen, een garantieregeling voor verschillende fondsen, een optimalisatie van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur en een ondersteunende opdracht voor de provinciegouverneurs.

Toekomstgericht besturen.

Besturen is verder kijken dan vandaag en zich voorbereiden op morgen. Het is de wens én de verantwoordelijkheid van de gemeentebesturen van Tessenderlo en Ham om ook in de toekomst een daadkrachtig bestuur te zijn met een kwalitatieve dienstverlening voor de inwoners en voldoende investeringsmogelijkheden. De besturen willen de toekomst mee vorm geven en niet alleen ondergaan. Schaal maakt daarin wel degelijk een verschil. De mogelijke vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Ham en Tessenderlo biedt hiervoor een oplossing.

De bestuurskrachtanalyse opgemaakt door CC Consult onderzoekt of door een verregaande samenwerking in de vorm van een fusiegemeente de bestuurskracht van beide organisaties verhoogt. Ambtelijke capaciteit.

De personeelscapaciteit vergroot. Het aantal (g)éénmansdiensten wordt immers sterk gereduceerd. Daardoor rendeert de "basisbezetting" die elke gemeente moet voorzien meer. Bijvoorbeeld: er is deskundigheid nodig op de Personeelsdienst voor de opmaak van een HRbeleid, rechtspositieregeling

etc., ongeacht het aantal medewerkers in de organisatie. Die deskundigheid kan worden toegepast op een groter contingent van medewerkers.

Groei van bestuurskracht wordt verwacht gezien de verhoging in ambtelijke capaciteit leidt tot:

- meer kans om een HR-beleid uit te werken en uit te rollen
- beter opvolgen van de strategische planning
- meer ruimte voor beleidsmatig denken
- meer continuïteit op de diensten, waardoor de diensten minder kwetsbaar worden
- toepassen van een correcte functieweging
- meer mogelijkheid tot specialisatie
- ...

Operationele capaciteit.

Operationeel stellen beide besturen het nu in het algemeen goed. Men slaagt erin dienstverlening aan te bieden en continuïteit te verzekeren. Een fusie zal ervoor zorgen dat er vaker met een correcte functieweging kan gewerkt worden en er meer mogelijkheden zullen zijn om strategisch en operationeel werk van elkaar te scheiden.

Groei van bestuurskracht wordt verwacht gezien de verhoging in operationele capaciteit leidt tot:

- meer kennisdeling tussen medewerkers en het weren van eiland-denken
- het verzekeren van de continuïteit
- het afdekken van potentiële risico's
- het beter kunnen inspelen op de noden van de burger
- het kunnen inspelen op de maatschappelijke evoluties en tendensen
- het vermijden van dubbel werk, waarbij verschillende deskundigen op zoek zijn naar het antwoord op eenzelfde vraag
- ...

Financiële capaciteit.

Ham en Tessenderlo zijn beide financieel gezond. Fuseren leidt dan ook niet tot een achteruitgang voor één van beide organisaties. Tessenderlo bevindt zich momenteel in een iets meer comfortabele positie om uitgaven te doen (bijv. aantrekken nieuw personeel, investeringen, ...) dan Ham.

Desalniettemin is ook Ham een financieel gezonde gemeente. Ham is op financieel vlak meer gebaat bij een fusie met Tessenderlo dan vice versa. Echter, een fusiegemeente betekent geen nadeel voor Tessenderlo. Beide gemeenten samen zullen in de toekomst sterker staan dan de gemeenten apart.

Beide gemeenten zullen samen hun expertise kunnen bundelen en zo meer in de mogelijkheid zijn om (nog) diepgaandere financiële analyses te doen en expertise te delen. Bovendien is er het voordeel van de eenmalige schuldovername en de recurrente hogere dotatie uit het Gemeentefonds.

Politieke capaciteit.

Op politiek vlak zullen de beleidsintenties op elkaar moeten worden afgestemd, vooral bij de opmaak van het nieuwe meerjarenplan door de nieuwe bestuursploeg in 2025. Er zullen bepaalde, mogelijk moeilijke, strategische keuzes moeten gemaakt worden in het belang van de fusiegemeente. Groei van bestuurskracht wordt verwacht, gezien Ham en Tessenderlo samen over een stevig beleidsadviserend kader zullen beschikken in de vorm van een geïntegreerd managementteam. Hierdoor zal de bestuursploeg daadkrachtiger kunnen inspelen op opportuniteiten en noodwendigheden en het hoofd kunnen bieden aan complexere uitdagingen. Gezien de financieel sterke positie na een fusie zal er ook meer financiële ruimte zijn om sterk beleid te voeren. Deze motivering uit de principiële beslissing houdt nog steeds stand.

De gemeenteraden van de gemeenten Tessenderlo en Ham blijven na het doorlopen van het intensieve traject overtuigd van de meerwaarde van een samenvoeging.

Dit gezamenlijk voorstel tot samenvoeging wordt op 18 december gelijktijdig voorgelegd aan de gemeenteraad van Ham.

Juridische grond

De gemeenteraad is bevoegd op grond van artikel 347 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

De grondwet artikel 41 en artikel 162.

De wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen artikelen 1,2 en 3.

Het BVR van 29 januari 2021 tot vaststelling van de voorwaarden voor de schuldovername in het kader van een vrijwillige samenvoeging van gemeenten op 1 januari 2025.

Het Decreet over het Lokaal Bestuur van 22 december 2017 en latere wijzigingen.

Het Bestuursdecreet van 7 december 2018.

De kennisname en bespreking op de gemeenteraad van 29 juni 2021 en 30 augustus 2021.

Het Besluit van de gemeenteraad van 4 oktober 2021 houdende principiële beslissing voor samenvoeging met gemeente Ham.

Het Besluit van de gemeenteraad van 26 oktober 2021 houdende voortzetting externe consultancy door CC Consult.

Het Besluit van de gemeenteraad en OCMW Raad van 26 september 2022 houdende de goedkeuring van een engagementsverklaring in het kader van de samenvoeging.

Het Besluit van de gemeenteraad en OCMW Raad van 26 september 2022 houdende de goedkeuring van een beheersovereenkomst in het kader van de samenvoeging.

Het Besluit van de gemeenteraad van 19 december 2022 houdende goedkeuring van de Visienota Fusie.

Het Besluit van de gemeenteraad van 19 juni 2023 houdende aanstelling van de coördinerend algemeen directeur en financieel directeur.

Stemming op het besluit

Het agendapunt wordt aangenomen met 20 stemmen voor, 2 stemmen tegen (LOOI.nu: Van den Bossche S., Wilms N.) en 1 onthouding (Groen: Camps D.).

Besluit

De gemeenteraad besluit:

Artikel 1

goedkeuring te hechten aan het gezamenlijk voorstel tot samenvoeging van gemeente Tessenderlo met gemeente Ham;

Artikel 2

als samenvoegingsdatum 1 januari 2025 te beogen;

Artikel 3

de grens van de nieuwe gemeente uit de buitengrenzen van de samengevoegde gemeenten Ham en Tessenderlo te laten bestaan, zoals bijgehouden door de Administratie Opmetingen en Waarderingen binnen de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie van de Federale Overheidsdienst Financiën. De binnengrens tussen de samengevoegde gemeenten vervalt;

Artikel 4

het voorstel van naam voor de nieuwe gemeente te bepalen op Tessenderlo - Ham;

Artikel 5

voor te stellen dat de nieuwe gemeente zal behoren tot provincie Limburg, politiezone Beringen-Ham-Tessenderlo en gerechtelijk kanton Beringen;

Artikel 6

Luc De Bock, CEO van Probis aan te duiden als transitie-manager van de samenvoegingsoperatie;

Artikel 7

de Vlaamse Regering in kennis te stellen van dit gezamenlijk voorstel tot samenvoeging en dit uiterlijk op 31 december 2023.

Zoals besloten in bovenvermelde zitting,
Namens de gemeenteraad

algemeen directeur
Tom Thijsmans

algemeen directeur
Tom Thijsmans

Voor eensluidend afschrift

voorzitter gemeenteraad
Eric Verboven

burgemeester
Karolien Eens